

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ב כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות ב.
דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד סעיף ז'. | לוח יומי מקוצר: עמוד נ"ג סימן רע"ג.
מוסר: פרק ג' ועל אשר התחזק עד תחילת פרק ד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ה' עד משנה ז'.

עניני דיומא - חנוכה

בחלון, בפתח החצר או בפתח חדר המדרגות? כל הדעות על מקום הדלקת החנוכה

חדר-מדרגות אינו נחשב כחצר, ואין להדליק בפתחו אלא בחלון הדירה; וכן דעת האור-לציון הן לענין חצר והן לענין חדר-מדרגות. ולדעת הקהלות-יעקב, חדר מדרגות נחשב כחדר נוסף בבית ולא כחצר. אכן, לדעת הגר"ז סולוביצ'יק אף שהחצר אינה משמשת לצורכי דירה דינה כחצר, ויש להדליק את הנרות בפתחה הסמוך לרשות-הרבים; וכן דעת הגרש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב הן לענין חצר והן לענין חדר-מדרגות, אך נחלקו לענין מגרש חניה שאינו משמש לכניסה ויציאה: לדעת הגרש"ז אין דינו כחצר, ולדעת הגריש"א דינו כחצר. [שו"ע תרעא, ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 45]

מקום הדלקת נרות החנוכה הוא בפתח הבית הסמוך לרשות-הרבים, ואם יש חצר לפני הבית - יש להדליקם בפתח החצר הסמוך לרשות-הרבים, והדר בקומה שניה שאין לה פתח ישיר לרשות-הרבים ולא לחצר, מדליק בחלון הפונה לרשות-הרבים. לדעת החזו"ן-איש, החצר שבזמננו, אשר מיועדת בדרך כלל לאויר בעלמא - בניגוד לזמני העבר בהם שימשה החצר לצורכי 'דירה' עיקריים, כטחינה, אפייה, שטיחת פירות ועוד - אין דינה כחצר לענין הדלקת נר חנוכה (ולעניינים נוספים), ואין להדליק בפתח החצר, אלא בחלון הפונה לרשות-הרבים. ודעת הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי שלדברי החזו"ן-איש גם

הדף היומי בהלכה

מתי נחשבת שתיית יין כסעודה?

לשם חובת קידוש, או בנוסף על מלוא לוגמיו; ואם אין לו יין, ניתן להקל בקידוש היום, אך לא בקידוש הלילה, שעיקרו מדאורייתא. אולם, אף כששונה רביעית נוספת, אין להקל בכך אלא בשעת הדחק, כיון שיש חולקים על עיקר הדין, וסוברים ששתיית יין אינה נחשבת לסעודה. [שו"ע רעג, ה, משנ"ב כא, כב, כה וכו', שעה"צ כט, וביה"ל ד"ה כתבו; ביאורים ומוספים דרשו, 36-37]

כפי שלמדנו, מי שאינו אוכל סעודה במקום שבו קידש, לא יצא ידי חובת קידוש, ועליו לשוב ולקדש בטרם יאכל את סעודתו. וסעודה - נחשבת אכילת כזית של פת או מיני מזונות; ויש מגדולי האחרונים שנהג שלא להחשיב כסעודה אלא פת, ואף ביום, שבו הקידוש הוא מדרבנן. ולדעת השולחן ערוך והרמ"א, אף שתיית רביעית יין נחשבת כסעודה לענין זה, מפני שהוא 'סועד' את הלב; ונחלקו הפוסקים אם הכוונה לרביעית הכוללת את המלוא לוגמיו ששותים

הדף היומי בהלכה

האם ניתן לקדש על סמך אכילת תמרים בלבד?

'הזן' מברכת המזון יצא ידי חובתו - יש אומרים שאכילת נחשבת כסעודה; ויש אומרים שהגם שהם מזינים, אינם 'סועדים' את הלב כפת ויין, ואין אכילתם נחשבת כסעודה. ויש שמקלים בכל מזון שהוא, ואין הלכה כמותם; אך אדם חלוש או חולה, שאין לו אפשרות לאכול פת, או לשתות יין - רשאי להקל. [שו"ע רעג, ה, ומשנ"ב כה-כו; ביאורים ומוספים דרשו, 31, 33 ו-34; תוספת שבת, טו]

כאמור, יש אומרים ששתיית יין נחשבת לסעודה לענין קידוש במקום הסעודה. ונחלקו הפוסקים אם מיץ ענבים דינו כיון לענין זה; ויש שהורה שבדיעבד, אם קידש על סמך שתיית מיץ ענבים בלבד - לא יקדש שנית, אך לא יאכל עד שישמע קידוש מאחר. ושכר או משקה אחר שהוא 'חמר מדינה' - הגם שיש המקדשים עליו ביום (ראה שו"ע ערב, ט) - אין שתייתו נחשבת לסעודה. ותמרים, שנאמר עליהם בגמרא שהם מזינים, והמברך עליהם בשגגה ברכת

האם צריך לברך 'שהכל' על השתייה ב'קידושא רבה'?

שברכת המזון פוטרת את מיני המזונות, ולכן, כדי שלא להכנס לספק ברכה שאינה צריכה, ישהה לאחר ברכת על המחיה למשך זמן שיש בו היסח הדעת מאכילת המזונות. ג. בבואו לסעוד סעודת פת - יש אומרים שרצוי לקדש שנית לפנייה, (אך בלילה, לא יברך שנית את ברכת הקידוש, כמובן, אלא הגפן בלבד). [ביאורים ומוספים דרשו רעג, 30 ו-39, בהרחבת המקורות]

המקדש שלא בסמוך לסעודת פת, יתן דעתו על הלכות אלו: א. אם יש בדעתו בשעת הקידוש לשתות משקה נוסף מלבד יין, או שרגיל לשתותו מיד לאחר קידוש, כגון קפה, או שהיו מונח לפניו בשעת הקידוש - אינו צריך לברך עליו שהכל, כיון שברכת היין פוטרתו. ואם שמע קידוש מאחר וטעם מהיין פחות מ'מלוא לוגמיו', יתכן שצריך לברך על המשקה, וישמע ברכת שהכל מאחר. ב. אם בכוונתו לסעוד סעודת פת בסמוך לקידוש על מיני מזונות - יתכן

הסיפור היומי

האברך שלפני שעה אחת ליוז אותו והספיידוהו, קם מקברו והתהלך ברחובות מלובש בתכריכים כאילו לא ארע מאומה!

לרגל יום ההילולא שחל היום

הרב אברהם פוקס

נישא בשעה טובה, אך לא עברו ימים מועטים ומת האברך פתאום ל"ע, ותהום כל העיר על האסון הנורא הזה.

גם לאזני המהרש"ל באה השמועה אודות פטירת תלמידו ולפליאת הכל, הוא לא היה עצב מכך, וצוה לחברא קדישא שיעשו לו טהרה ולפני הקבורה יקראו לו, וכך עשו וקראו לו. המהרש"ל יצא יחד עם המלווים לבית החיים וצוה ליתן פתקא להחברא קדישא, שיתנו בידי הנפטר ולא יכסו את הקבר ותיכף יעזבו את המקום.

על הפתקא היה כתיב: "שלום לכם פמליא של מעלה, איך יתכן, והלא עשה דוחה לא תעשה שבתורה, גוזרני עליכם בכח התורה שתחזירו לי את האברך הזה..." דהיינו מצות עשה של פרו ורבו, דוחה לא תעשה של ולא יחל דברו.

וכך עשו החברא קדישא, ותיכף- ותהום כל העיר, האברך שלפני שעה אחת ליוז אותו והספיידוהו, קם מקברו והתהלך ברחובות מלובש בתכריכים כאילו לא ארע מאומה!

פחד גדול נפל על הכל, וכולם סגרו דלתי הבית ומהם גערו בקולי קולות מגודל פחד.

וכל העיר רעשה מגודל כח תורתו של האב"ד כי ראו תחיית המתים ממש לנגד עיניהם והיה קידוש השם גדול.

אך הכלה לא רצתה לדור עמו, מפני שפחדה לגור עם נפטר. גזר המהרש"ל בכח תורתו על שר השכחה שכל העיר תשכח את המעשה ואותו אברך זכה להעמיד דורות ישרים ומבורכים ולכנות בית נאמן בישראל והאריך ימים.

(ניצוצי אור המאיר).

יום חמישי יב כסלו - יום הזכרון למהרש"ל שנפטר לפני קרוב לארבע מאות וחמישים שנה (שנת של"ד)

את הסיפור הבא סיפר המהר"ם שפירא מלובלין לתלמידיו לאחר שקרא אותו בפנסק החברה קדישא בלובלין. בעת שהמהרש"ל שימש ברבנות בעיר לובלין התגורר בה אברך חשוב בעל מעלות ומדות טובות. ויהי היום, קרה אסון בביתו ואשתו חלתה במחלה קשה. האברך טרח למצוא רופאים שימצאו מזור למחלתה, וכמובן התפלל להשי"ת, אבל שערי הרחמים ננעלו ונשמתה הטהורה נלקחה לגנזי מרומים. דאבונו וכאבו של האברך היה גדול עד מאוד. ברחמי הבורא ית' טבע העולם שבדרך כלל אף כשהאבידה קשה מאד כעבור זמן מה השכחה מקהה את האבל והצער, אך במקרה זה האברך כלל לא שכח, ואף כשהיו אחר היארצייט הראשון ישב ובכה מאין הפוגות, והיה שרוי בעצבות ומרה שחורה. קרוביו פנו לרבו המהרש"ל וביקשו שיחזק אותו ויתן מרפא לנפשו. המהרש"ל קרא לתלמידו ושאלו מה זה ועל מה זה, מדוע להספיד זמן כה רב? נענה האברך וסיפר שזמן קצר לפני פטירת אשתו היא בקשה ממנו בשבועות תקיעת כף שלא ישא לעולם אשה אחרת, ובעת ההיא, כשהיתה מוטלת על ערש דווי, רצה לשמח אותה ונשבע לה. וזהו הגורם לצערו הגדול, שהרי הוא עדיין צעיר לימים ואינו רוצה לחיות כל ימיו יחידי, והלא יכול להעמיד דורות. כששמע זאת המהרש"ל אמר לו: "אינך רשאי לציית לתקיעת כף, ועליך לישא אשה. ואין אתה צריך לירא, הדבר באחריות שלי".

לאחר ששמע זאת נכנס בברית האירוסין עם אשה חשובה ובהסכמת רבו

בינתיים יצאה מהאולם הרבנית ליפקוביץ ע"ה, אשת מרן הגרמ"י זצ"ל, כשהיא מלווה באחותה, וכשהן ראו את הריב, ניגשו אליהם: איך יהודים לא מתביישים לריב בצורה כזו. אבל צעקותיהם נפלו על אוזניים ערלות, שום דבר לא עניין אותם מלבד ריבם אשר הם מריבים

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל ממוחיש מה זה מחלוקת

את פיהם בצחוק על המראה הלא שגרתי הלזה...

בינתיים יצאה מהאולם הרבנית ליפקוביץ ע"ה, אשת מרן הגרמ"י זצ"ל, כשהיא מלווה באחותה הרבנית הרשלה ע"ה, וכשהן ראו את הריב, ניגשו אל הניצים וצעקו עליהם, איך יהודים לא מתביישים לריב בצורה כזו. אבל צעקותיהם נפלו על אוזניים ערלות, שום דבר לא עניין אותם מלבד ריבם אשר הם מריבים. באולם היו כמה מבניו הקטנים של הגרמ"י, וכשנודע להם מחבריהם על הריב המעניין שמתנהל בחוץ, יצאו החוצה כמו שאר הילדים, לראות את המתרחש שם. והנה פתאום יצא הגרמ"י החוצה, וכשהבין מה קורה כאן, ראו עליו שנבהל מאד עד כדי כך שהחווירו פניו כשגלג, הוא לא אמר מילה לאף אחד, אלא רץ בבהלה לילדים הקטנים תפס אותם בידי וצעק "אש! זה אש בוערת! איך אתם עומדים כאן". ובמהירות רבה משך את הילדים לצד, שלא יעמדו בתוך האש, כשהוא ממשיך ואומר להם בקול "סכנה לעמוד כאן". והרחיק את הילדים מאזור המריבה, כמו אחד שמרחיק את בניו מתוך בית בוער באש. הסקרנים שעמדו בצד כששמעו את הצעקות, "אש, סכנה" וראו את הרצינות שהרחיק הגרמ"י את ילדיו מאזור האש, נפלה עליהם בוש, והתביישו מעצמם איך הם לא מפחדים לעמוד בתוך האש, ומיד כל אחד מיהר בשקט להסתלק מהמקום.

והניצים בעצמם כששמעו את הקולות, וראו את הבושה שאפפה את כולם לעמוד לצידם, הבינו כמה מבזזה המעשה שעשו, גם הם נשתתקו, ושקטה לה המריבה. ותשקוט הארץ... (מהרה"ג ר' אליעזר ליברמן שליט"א).

(שלמים בציון - וישלח - תשע"ז)

אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו

ידועים דברי חז"ל במדרש ש"אין דבר טוב יוצא מתוך מריבה", אי אפשר להשיג שום מעלה ממריבה, ורק הפסדים יש ממנה, ולכן צריך לברוח מכל ריב ודבר הגורם לריב כבורח מהאש.

מעשה מוחשי בענין זה על הגרמ"י זצ"ל מספר עד ראה שהיה נוכח במקום בשעת מעשה.

ואלו דבריו, באחד מהאולמות שבתוככי אחת מהשכונות התקיימה שמחת "בר מצווה" לאחד מקרובי הגרמ"י, כאשר הגרמ"י ומשפחתו משתתפים בה. לקראת סוף השמחה ברחוב שמחוץ לאולם התחיל ויכוח קטן בין שני שכנים המתגוררים בסמיכות למקום על עסקי שכנים, כאשר זה טוען כך וזה טוען כך. כל אחד עמד על דעתו בתוקף וביקש שחברו / שכנו יסכים לה. כל אחד היה משוכנע באלף אחוז שהצדק עימו, וחברו הוא הנוכל שמנסה לסוחרו. ומתוך כך הויכוח השקט עלה לאט לאט לטון גבוה יותר ויותר, עד שהיו במקום צעקות רמות, שכל העוברים ושבים במקום שמעום בברור. גם לא מעט חלונות מבתים סמוכים נפתחו לשמע הצעקות הללו. בשלב מסוים היה מצב שאחד הרים בלוק שעמד סמוך למקום כדי לזרוקו על חברו...

היו כמה אנשים טובים שניסו בדרכי נועם להשקיט את הריב, אבל ללא הועיל. פשוט לא היה עם מי לדבר, שניהם היו עסוקים בלהט בויכוח כשאינם מתייחסים לאף אחד.

לסקרנים שעברו ברחוב היה זה מחזה מאד משעשע, לראות מראה של גן ילדים באנשים מבוגרים, וכך נעמדו בצד קבוצת סקרנים קטנה כשהם ממלאים

היום אנחנו מתחילים...

הרב יעקב לוסטיגמן

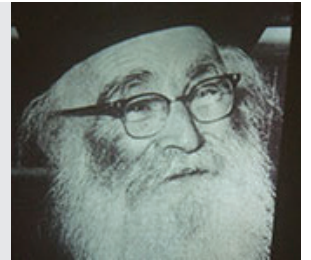
מהמציאות בשעתו, קרם עור וגידים, והפך להיות סדר הלימוד המרכזי של עם ישראל. מסכתות שבעבר לא היה להן כמעט דורש, ושמועטים היו תלמידי החכמים שעסקו בהן, נלמדות כיום בפי כל, תלמידי חכמים ובעלי בתים, יהודים באים וימים ובחורים צעירים שעדיין לא עלתה חתימת זקן על סנטרם. זאת עוד אחת מההזדמנויות הרבות שיש לנו להצטרף להצלחה הגדולה, על אחת כמה וכמה כשמדובר בהצלחה רוחנית, ובלמוד זכות עצום על עם ישראל כולו.

ובשעה שבה נתחיל לעסוק במסכת זו בשמחה ובטוב לבב, יכנס קודשא בריך הוא את פמליא דיליה, ויאמר למלאכיו הקדושים והטהורים: "חזו בני חביבי השוכחים צרותיהם וצערם, ועוסקים בחזוונות דילי".

יהי רצון שנזכה להתחיל ולסיים את מסכת שבועות ואת כל המסכתות שבש"ס הבבלי והירושלמי.

רבבות לומדי הדף היומי מתחילים ללמוד היום בעז"ה, את מסכת 'שבועות' מהתלמוד הבבלי, לאחר שסיימו אתמול בקול רינה והמון חוגג את מסכת מכות. מסכת שבועות מהווה מעין הקדמה לסדר 'קדשים' אליו יגיעו לומדי 'הדף היומי' בקרוב בס"ד. שני הפרקים הראשונים שלה עוסקים בדיני טומאת המקדש וקודשיו, ובקרבתו שצריך להביא מי שעבר עליהן בשוגג וכו'.

ידוע המנהג לעסוק במסכת זו בימי ספירת העומר, כהכנה למתן תורה, ובהתאם למאמר חז"ל על הכתוב "היום הזה באו מדבר סיני", שבכל יום ויום עלינו לראות את דברי התורה כחדשים, כביום נתינתן מסיני, עלינו בהתאם לכך להתכונן בכל עת לקבלת התורה, וזו היא סיבה נוספת לעסוק במסכת זו. אך יותר מכל, עלינו לזכור ששיטת הלימוד לפי סדר 'הדף היומי', הוכיחה את עצמה כאחת ההצלחות הגדולות ביותר בהיסטוריה. רעיון שנראה היה רחוק

הוא תפס בטליתו של רבי אריה לויין, זרק אותה מעליו והרעים עליו בקולו: "מי שמך לאיש מחלק עליות כאן?!"

הזה, והחל לעשות את דרכו כל יום באשמורת הבוקר, לבית הכנסת "זהרי חמה" שבשכונת מחנה יהודה:
מדי בוקר היה הולך לבית הכנסת המרוחק יותר ומחליף את בית הכנסת המוכר לו בבית כנסת אחר, נבלע בין ציבור אחר, זר יותר, ומגן במלא כוחו על השלום: ימים ספורים חלפו מאז אותו מקרה, והנה נודע כי אותו אדם תקיף ופוגע חלה ואשפז בבית החולים.
אחד מראשוני המבקרים אצלו היה רבי אריה לויין... הוא נכנס לשם כדידי תיק, ברכו בחום בברכת "רפואה שלמה" ואחל לו החלמה מהירה.
שום מלה לא נאמרה על ההתרחשות שהיתה! אף תזכורת לא נתנה על ההשפלה הגדולה!
היה זה הפוגע עצמו שלא יכול היה להשאר שוה נפש מול אצילות מדות וטהר שכזה. הוא אזר עז ופנה בבקשת סליחה על מה שארע.
מעשה זה, המספר בספר "צדיק יסוד עולם", מצייר את דמותו של הכולם פיו בשעת מריבה ושל הנעלבים ואינם עולבים, שנאמר עליהם: "ואהבו כצאת השמש בגבורתו".

[אדברה תן בלבנו]

ואל תתחבר לרשע אבות א' ז'

מדי יום שהיתה בו קריאת התורה, במנין הותיקין שבבית הכנסת הסמוך לביתו. ניצב היה הגה"צ רבי אריה לויין זצ"ל, ומכריז את שמוותיהם של העולים לתורה. תפקיד קבוע, שהיה מכר וידוע לכולם כשיך לו. באחד הימים כאשר היה בנו, הגאון רבי רפאל לויין זצ"ל, נוכח בבית הכנסת, הבחין כי כאשר הכריז אביו "יעמוד ר' יעקב ב"ר אברהם משה", התאדמו פניו של אחד המתפללים, יהודי נכבד ותקיף בדעתו. דין ודברים ארך וממשך התקיים בינו לבין יעקב זה, ולדידו - הזמנתו לעלות לתורה מעניקה לו מקום של כבוד בקרב בני הקהילה, והוא לעולם לא יתן למצב כזה להתרחש!
מבלי לשקול את מעשיו ולתכנן ולו צעד אחד קדימה, החליט לכלות את זעמו ב... מכריז העליות!

הוא תפס בטליתו של רבי אריה, זרק אותה מעליו והלאה והרעים עליו בקולו: "מי שמך לאיש מחלק עליות כאן?!"
הרבה מלים יכולות היו להאמר באותה שעה - אך רבי אריה לא אמר אפילו אחת מהן. בגבורה בלם את פיו וקבל בזיונו באהבה.
אך הגדלות המיוחדת יותר באה לידי בטוי דוקא בהמשך: כדי למנוע מחלוקת מאלו שיבואו להגן על כבודו - הפסיק כבר למחרת היום להתפלל בבית הכנסת

התפצים בחיים

האם מותר לספר על העשיר הגדול שמחלק כסף

הצטרפו אלינו ללימוד יומי בספר ה'חפץ חיים'

מפני שרוב האנשים אינם מתביישים בכך, ורק אם ידוע שהוא מתבייש אסור לספר לאחרים. והוסיף, שאם הוא עשיר מותר ומצוה לספר זאת אף לאדם גדול הזקוק לתרומות, למרות שמשום גדלותו יתבייש העשיר שלא לתת לו, כיון שרוב עשירים אינם נותנים מעשר כספים, ואף אם נתן, מסתבר שרשאי לבקש ממנו עד חומש מפני שמצוה מן המובחר לתת עד חומש, ואם אכן כבר נתן חומש לא יתבייש לומר זאת. אכן, דעת הגר"מ שטרנבוך, שאם יודעים שהעשיר אינו רוצה שיתפרסם שמו, כגון שגילה דעתו כן או שרגיל בנתינה בסתר, אין להעביר את שמו לאחרים. וכן כתב הגר"ח קניבסקי שלגלות לגבאי צדקה את רשימת כל עשירי העיר יש בזה שאלה משום 'מברך רעהו בקול גדול'. ולספר לאדם שאוסף צדקה שעשיר פלוני הוא קמצן, דעת הגר"ח קניבסקי שמותר, מפני שהוא לתועלת כדי שידע כיצד לדבר אתו.
ואם יודע שהאדם שנתן לו לא יתן לאחרים שבאים [מטעמים שבלבנו], כתב הפלא יועץ (שלא יגלה לאחרים שהוא קיבל, מפני שבכך גורם לתרעומת על הנותן ולנזק בלי כל תועלת.

מי שלומד פעם ראשונה את ההלכה של היום בספר ה'חפץ חיים' יכול להיות מופתע. מצאנו היום עניין מעניין מאוד, והוא, דלפעמים גם לדבר טוב על מישוה אסור. וזה במקרה אם יכול להיגרם הפסד ע"י השבחים האלה. הח"ח מביא לדוגמא בעניין האורח שיצא ברחוב העיר ויפרסם לכל את אשר גמלו בעל הבית טובה באכילה ושתייה וטרח לפניו הרבה, כי ע"י זה יתלקטו אנשים ריקים ויסורו אל בית בעל הבית ויכלו את ממונו. וכן אם השיג הלוואה מאת חבירו ומפרסם לכל את גודל טובתו, כי ע"י זה מצוי שיתקבצו אליו אנשים רעים ואינו יכול להישמט מהם.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מצאנו הרחבה בעניין האם מותר לספר למשולחים האוספים צדקה בשבח של נדיב מסוים שהוא נותן נתינה ראויה, הגר"ש דבליצקי כתב, שאם אומר כן למשולחים הגונים מותר, ואף נכלל ע"י זה בכלל 'גדול המעשה יותר מן העושה' מפני שעל ידו נותן הנדיב עוד צדקה. אך אם אינם הגונים, עליו להשתמט מלומר להם. וכן כתב בשו"ת אגרות משה שמותר לספר לאחרים על כך שנתן לצדקה, ואין לחשוש שמא אין לו כסף לתת לאחרים שביקשו ויתבייש לומר זאת [וא"כ הגילוי לאחרים מביאו לידי הפסד].

יעקב התבונן בנפשו כי עשו בוודאי ידרוש אם כוונת הדורון הוא עם העבדים גם כן או בלא העבדים

כך מסביר ה'חפץ חיים' את ענייני הפרשה

אבינו ששלח הדורון עם עבדים לעשו, והלא המוכר עבדו לגוי קונסים אותו מפני שהפקיעו ממצוות, ואם ישארו העבדים אצל עשו ישארו גויים כמותו? והנה יעקב התבונן בנפשו כי עשו בודאי ידרוש אם כוונת הדורון הוא עם העבדים גם כן או בלא העבדים, ולזה אמר - כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה, היינו אתה בעצמך, האם שייך עם הדורון, ולמי אלה לפניך, היינו הדורון. ואמרת לעבדך ליעקב, אני צריך לשוב ליעקב, ורק המנחה היא שלוחה לאדוני לעשו.

וסיפרה לנו התורה שכן צויה יעקב גם לשני וגם לשלישי וכן לכל ההולכים אחרי העבדים, כדבר הזה תדברון אל עשו, דהיינו שאנו צריכים לשוב ליעקב. [חומת הדת, פרק ג]

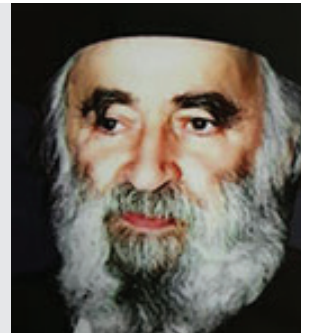
בפרשת השבוע מתואר ציווי של יעקב אבינו לעבדיו, מוליכי המנחה לעשו אחיו: "וַיֵּצֵא אֶת הָרְאשׁוֹן לְאָמֵר כִּי יִפְגְּשְׁךָ עֲשׂוֹ אָחִי וּשְׂאֵלְךָ לְאָמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנֹכִי תִלְךָ וְלִמִּי אֵלֶּה לְפָנָי, וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לְאֲדֹנָי לְעֲשׂוֹ... וַיֵּצֵא גַם אֶת הַשְּׂנִי גַם אֶת הַשְּׂלִישִׁי גַם אֶת כָּל הַהֲלָכִים אַחֲרַי הַעֲדָרִים לְאָמֹר כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֲשׂוֹ בְּמִצְוַתְכֶם אֲתוֹ".

וכתב על כך החפץ חיים: "מה זה שסיפר הכתוב ריבוי השאלות "למי אתה ואנה תלך" וגו', ולמה צריכה התורה לספר שצויה כן לשני וכן לשלישי וכן לכל ההולכים אחרי העבדים?

אבל הענין הוא, שסיפרה לנו התורה את גודל קיום התורה של יעקב אבינו, כי ידוע שהאבות קיימו כל התורה, ואפילו הסייגים, ואם כן לפלא על יעקב

פרשת שבוע

כמה סמלי הדבר שבסוף ימיו ממש, וכנראה אף היתה זו פעולתו האחרונה לצורך הכלל, עשה מעשה במסירות נפש וכמעט באפיסת כוחות וגייס סכום של כעשרים מליון פרנק בלגיים (כחצי מליון יורו) לקופת בית הספר

יחסו והתמסרותו של הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל למוסדות החינוך בבלגיה

הזניחו את חייהם הפרטיים ולא עשו לביתם, הלכו מבית לבית לאסוף צעירי צאן, חיזקו את ההורים השבורים, שחזרו בחוסר כל מן המחנות וטרם נתנו את לבם לחינוך צאצאיהם. בחבבו את המסירות וההשקעה שהושקעו בו, כינה הרב את בית הספר 'אם כל המוסדות' בעיר.

פעולה אחרונה למען יסודי התורה כמה שבועות לפני פטירתו כמה סמלי הדבר שבסוף ימיו ממש, וכנראה היתה זו גם פעולתו האחרונה לצורך הכלל, עשה מעשה במסירות נפש וכמעט באפיסת כוחות, וגייס סכום של כעשרים מליון פרנק בלגיים (כחצי מליון יורו) לקופת בית הספר. ומעשה שהיה כך היה: כמה שבועות לפני פטירתו ארגנו חברי הוועד של יסודי התורה דינר לטובת המוסד. הרב היה חלש ביותר, אך לא ויתר על השתתפותו (נדמה לי שמיד לאחר הדינר הובהל לבית החולים ומשם כבר לא חזר לביתו, ל"ע). כמה ימים לפני התאריך בו נקבע הדינר, עלה רבינו לבקר את הנגיד ר' אלכסנדר היידן ע"ה אשר גם הוא שכב חולה. רבינו התחיל לצטט את דברי הפסוקים, שגם עני המתפרנס מן הצדקה חייב בצדקה ומשם הסיק שגם חולה חייב במצות ביקור חולים. בין הכי להכי נכנסו לשיחה מעניינת על דא ועל הא. תוך כדי שיחה אומר לו רבינו: "האם יודע כב' שאני מכיר תופעה שגילו כבר מעל למאה ובכל זאת עדיין עושה פירות?" הנגיד שלא הבין בדיוק לאן הרב חותר, פקח עיניים ונתן לרב להמשיך. הרב העלה חיך והסביר לו שהוא מתכוון ליסודי התורה, מוסד אשר נוסד לפני למעלה משני יובלות ועדיין מניב הוא פירות. ר' אלכסנדר ע"ה התרגש והבטיח במקום סכום של כעשרים מליון פרנקים בלגיים. למחרת, קרא לאחד העסקנים והעביר לו במקום כמקדמה חמישה מליון פרנקים בלגיים, ובמשך זמן די סביר סילק את כל הסכום.

[מתוך מים חיים - רבי חיים קריסווירטה]

"הַבְּנוֹת בְּנֵי וְהַפְּנִים בְּנֵי" (בראשית ל"א, מ"ג)

כמעט מתחילת כהונתו התמסר רבינו למען חיזוק מוסדות החינוך בבלגיה, ובעיקר "יסודי התורה" - בית יעקב אשר רוב בניו וקנין של בני הקהילה שלחו את צאצאיהם להתחנך במסגרתו. הרבה כוחות נפש הכניס והשקיע רבינו למען התפתחותו של בית הספר. מאז הגיעו לאנטוורפן, לכהן כמרא דאתרא, קיבל על עצמו גם את התפקיד הרם של יושב הראש ונשיא בית הספר.

הוא התעניין רבות, ותמיד עמד הכן לעשות למען שגשוגו הרוחני של בית הספר, ובכל לבו ייחל להצלחה בהחדרת יסודות הדת והחינוך על טהרת הקודש בבני ובנות ישראל. הוא האמין בכל ליבו בחיוניות המוסדות וחשיבותם למען התפתחות הרוחנית של הישוב באנטוורפן, ולא עוד, הוא גם ידע שיסודתו בהררי קודש, סיבה וסגולה מספקת כשלעצמה להצלחה בחינוך דורות העתיד ברוח ישראל סבא. והביא ראיה מגמרא. "תנו רבנן כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה ורבי יוסי ור' נחמיה ור' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, פתחו כולם בכבוד האכסניא".

לכאורה תמוה, לשם מה מספרת לנו הגמרא מי ומי היו האורחים, וכי תפקידה של הגמרא לשחזר היסטוריה? אלא, טוען רבינו, כנראה היתה אז מסיבת חנוכת הבית ורצתה הגמרא להודיע על אלו יסודות התפתח כרם ביבנה, למען ידעו שאלה הם גדולי הדור שנוכחו בעת פתיחת הכרם, ובודאי ישגשג כמקום חשוב הראוי לשמו.

כך גם בתי הספר "יסודי התורה" ובית יעקב שבעיר, שנוסדו והוקמו כידוע מתוך מסירות נפש מיד לאחר תום המלחמה הנוראה על ידי קומץ עסקנים בעלי מעוף, חדורי אמונה ובטחון, יראי השם מרבים, אשר כל מגמתם היתה לשקם את ההריסות והשמות שהשירו הגרמנים ימ"ש. אותם עסקנים ברוכים